

‘Als tekenaar zat oom Pim heel rustig en geconcentreerd, maar in zijn jeugd moet het een rusteloos en hyper-achtig figuur geweest zijn.’

COLLECTOR'S ITEMS VAN... TJEP HAITSMA MULIER

Jan Luitzen & Wim Zonneveld

Tjep in de woonkamer van zijn huis in Hantum, met een van de schilderijen die zijn oom Pim had verzameld. De man op het doek is mr. Johannes Haitsma Mulier, geboren 8 juli 1811 in Rinsumageest, overleden 1858 in Bolsward. Deze Haitsma Mulier was onder meer burgemeester van Bolsward. Collectie Tjep Haitsma Mulier.

Eco Tjepke Johan (‘Tjep’) Haitsma Mulier (1940) is een nazaat van Johannes Haitsma Mulier (1811-1859), de broer van Pim Muliers vader Tjepke. Pim was een volle neef van Tjeps overgrootvader Pieter, de oudste zoon van Johannes. De dubbele achternaam werd in de familielijn geïntroduceerd door deze Johannes Haitsma Mulier, burgemeester van Bolsward, maar kwam van hun ouders, Pieter Mulier en Margaretha Haitsma. Het was destijds gebruikelijk bij een nieuwe echtgenote uit een rijke of belangrijke familie de achternaam te handhaven, zodat die zou voortleven onder het nageslacht.

Na een periode in het verzekeringswezen heeft Tjep jarenlang aan het hoofd gestaan van zijn eigen promotie- en reclamebureau, en had hij een keur aan bestuursfuncties, onder meer in de Nederlandse Vereniging van Toerzeilers en in Stichting de Eendracht, waar jongeren kennis konden maken met zeezeilen. Hij kon maar moeilijk stilzitten. Een familietrekje, want ‘oom Pim was net zo rusteloos’.

Het huis van Tjep en zijn vrouw Ike Roelfsema in het Friese Hantum – nog boven Dokkum gelegen, dicht tegen de Waddenzee-dijk – heeft groen uitzicht voor en achter. Naast de gastvrije bewoners huisvest het ook nog meerdere honden en vogels, en een zeven-tienjarige kat, zeer kopjesbereid.

Niet ver hier vandaan is Pim langs gekomen, op zijn schaatstocht van bijna 125 jaar geleden, op 21 december 1890: ‘De zon kwam stralend boven de nevel uit en toen ik te Dokkum kwam was het over half negen. Fluks een ophaalbrug onder door en op schaatsen een herberg binnen’, schrijft hij in *Wintersport*.¹

Het huis hangt vol met portretten, vermoedelijk wel verzameld, maar niet geschilderd door Tjeps oom Pim, aangezien geen enkel schilderij aan de voorkant gesigneerd is met ‘W. Mulier’, maar aan de achterkant wel van een sticker is voorzien met daarop in potlood geschreven de achternaam ‘Mulier’.

Pim noch zijn broer Pieter hadden kinderen; met hun generatie stierf het geslacht Mulier uit. Hoe zijn al zijn die schilderijen bij u terechtgekomen?

‘Midden vorige eeuw was de dubbele achternaam in deze tak van de familie bedreigd, waarbij een van de neven nogal eigenmachtig op zich had genomen daar iets aan te doen. Mijn vader, die jurist was, mengde zich in die zaak, in contact met Pim, die genealogisch onderzoek naar de afkomst van de Muliers had gedaan. In dat verband kwamen de schilderijen bij ons terecht.’²

Oom Pim bezat niet alleen maar portretten, al dan niet van familieleden, maar illustreerde zijn eigen boeken en fabriceerde getekende en geschilderde stadsgezichten en landschappen. Een paar daarvan

¹ Mulier, Pim. *Wintersport*. Haarlem: De Erven Loosjes, 1893, 119.

² Tjeps vader is mr. Alexander Haitsma Mulier (1908-1982), een achterkleinzoon van Johannes Haitsma Mulier. Zie ook Rewijk, Daniël. *Captain van Jong Holland. Een biografie van Pim Mulier, 1865-1954*. [Gorredijk]: Bornmeer, 2015, 295-296.

Een van de tientallen schilderijen uit de nalatenschap van Pim Mulier. Het betreft hier Mr. Gerard Mulier, lid van de Raad van Justitie te Batavia, gedoopt in Amsterdam 1735 en overleden in Batavia 1766. Collectie Tjep Haitsma Mulier.

hebben we geërfd, maar af en toe duiken er ook exemplaren via internet op. Nog niet zo lang geleden stonden er op Marktplaats twee landschapjes van oom Pim te koop, en zijn wij uiteraard ook gaan meebieden. Eén iemand hield heel lang vol, waardoor de prijs behoorlijk was opgelopen. Toen hebben we maar besloten ons bij de eigenaar van de schilderijtjes bekend te maken en zei hij gelukkig dat hij dan toch liever had dat de doekjes bij de familie terecht zouden komen.’

Hoe herinnert u zich uw ‘oom Pim’?

‘Toen ik een jaar of vijf was – dus in 1945 – zag ik oom Pim voor het eerst toen hij een week of zo bij ons thuis kwam aan de Celebesstraat in Nijmegen. Hij was een klein, bol, kalend mannetje, met altijd papier, potlood en pen bij zich, zodat hij kon tekenen of schrijven als hem iets inviel. Persoonlijk contact had ik niet met hem, want hij was wel vriendelijk, maar besteedde geen speciale aandacht aan kinderen. En als de ouderen een gesprek begonnen,

werden de kinderen weggestuurd om buiten te gaan spelen. Zo ging dat in die tijd.

Hij was niet bepaald meer de sporter die hij ooit was, hij was toen ook al in de tachtig. Toch was hij nog wel lenig, want ik zie nog voor me hoe soepel hij op het muurtje voor ons huis sprong om ons huis na te tekenen. Heel precies, steentje voor steentje schetste hij het papier vol. Een van die tekeningen van ons vroegere huis heb ik nog steeds.

Als tekenaar zat oom Pim heel rustig en geconcentreerd, maar in zijn jeugd moet het een rusteloos en hyper-achtig figuur geweest zijn. Een oppas vinden voor de kleine Pim was altijd een hele klus, omdat de ervaring had geleerd dat het ondernemende en drukke baasje vrijwel altijd zoek was. Vandaar waarschijnlijk dat sporten, om dat adhd-achtige enigszins te kanaliseren. Als ik eerlijk ben, moet ik toegeven dat ik in dat opzicht wel op hem lijk. Ook qua uiterlijk heb ik opmerkelijk veel van hem weg, vooral als ik mijn bril afzet. En het bloed kruipt waar het niet gaan kan, want ik ben jarenlang hockey-scheidsrechter geweest, voornamelijk bij het dames-hockey, ook op internationaal niveau.’³

De met ‘W. Mulier’ gesigneerde pentekening die Pim Mulier op 10 augustus 1945 gemaakt heeft van het huis van Tjeps ouders in de Celebesstraat 15 in Nijmegen. De tekening is Tjep erg dierbaar, omdat het een persoonlijk cadeau was van zijn oom Pim. De afmeting van de tekening is 23 x 15,5 centimeter. Collectie Tjep Haitsma Mulier.

³ Zie ook, in de herdenkingskrant die precies 150 jaar na Pims geboortedag verscheen: Meer, Anne Roel van der. ‘Actief en gedreven, net als Pim.’ *Haarlems Dagblad – IJmuider Courant* (dinsdag 10 maart 2015): 10.

De door Pim Mulier geïllustreerde omslagen van zijn boeken *Wintersport* (1893), *Athletiek en Voetbal* (1894) en *Cricket* (1897).

Behalve verzamelaar van kunst was Mulier zelf ook scheppend kunstenaar. Met zijn vaardige tekenpen heeft hij in het verleden de illustraties verzorgd voor menig binnen- en buitenlands tijdschrift, bijvoorbeeld voor *Chasse et Pêche*, *The Illustrated London News*, *The Graphic*, *De Kampioen*, *Jugend*, *The Field*, *The Sketch* en *Eigen Haard* e.a.. Ook zijn boeken voorzag hij zelf van originele, geestige pentekeningen. 'Op vakanties heeft hij altijd nog zijn schilderdoos en -ezel bij zich en dan tovert een begaafde hand mooie landschappen op het linnen.'¹

'Pim had vermoedelijk op de kostscholen die hij bezocht goed leren tekenen, maar hij nam ook les bij de kunstschilder F.G.W. Oldewelt. Deze latere Academieleraar in Groningen en Rotterdam begon zijn loopbaan in 1891 als tekenleraar aan de School voor Kunstnijverheid in Haarlem.'¹²

Ferdinand Gustaaf Willem Oldewelt (1857-1935) wordt 'een geraffineerd impressionist' genoemd, met werk dat stadsgezichten omvat, portretten en veel stillevens van bloemen. In 1922 vestigde hij zich in 'kunstenaarsdorp' Laren, waar hij na nog een heel productieve periode op 77-jarige leeftijd overleed. Onder andere het Singer Museum in Laren en het Stedelijk Museum in Amsterdam hebben werk van hem.

1 'Pim Mulier, onze sportpionier. No. 11.' *Sportief* 3, nr. 12 (19 maart 1948): 15.

2 Rewijk, *Captain van Jong Holland*, 57.